

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa,

9. III. 2015

VIII.7030.1.2014.MK

Pani
prof. Lena Kolarska-Bobińska
Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

Rzecznikowi Praw Obywatelskich przedstawiony został problem **braku pełnego dostępu do nauki w szkole wyższej cudzoziemców, którym wydano zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim z obywatelem polskim.**

Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.; dalej: ustawa) osoby niebędące obywatelami polskimi (cudzoziemcy), mogą podejmować i odbywać studia, studia doktoranckie oraz inne formy kształcenia, a także uczestniczyć w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na zasadach określonych w ustawie. Katalog uprawnionych cudzoziemców mogących odbywać kształcenie na zasadach obowiązujących obywateli polskich został określony w art. 43 ust. 2 ustawy. Wśród uprawnionych są również cudzoziemcy posiadający zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w art. 43 ust. 2 pkt 6 ustawy, odsyłającym do art. 127 (pobyt związany z wykonywaniem pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji), art. 159 ust. 1 (cudzoziemcy przybywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przebywający na

tym terytorium w celu połączenia się z rodziną i będący członkiem rodziny cudzoziemca zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) i art. 186 ust. 1 pkt 3 lub 4 (cudzoziemcy posiadający zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE udzielone przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej lub będący członkami rodziny cudzoziemca o w/w statusie, z którym cudzoziemiec przebywał na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej i towarzyszy mu lub chce się z nim połączyć) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 ze zm.). Do tej kategorii nie zostali jednak zaliczeni cudzoziemcy – obywatele państwa trzeciego, niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, ani stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, posiadający zezwolenie na pobyt czasowy jako osoby pozostające w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim z obywatelem polskim (art. 158 ust. 1 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach).

W konsekwencji takiego rozwiązania **na terenie Polski małżonkowie obywateli polskich będący cudzoziemcami są nierówno traktowani w porównaniu do małżonków nie-obywateli polskich, przy czym ta druga grupa może korzystać z szerszych uprawnień w zakresie podejmowania i odbywania kształcenia.** Takie traktowanie dotyczy także pośrednio obywateli polskich tworzących rodzinę, bowiem bariery utrudniające zdobycie wysokich kwalifikacji rzutują negatywnie na sytuację ich małżonków na rynku pracy.

Można mieć zatem wątpliwości co do tego, czy regulacja, zgodnie z którą obywatele państw trzecich, posiadający zezwolenie na pobyt czasowy jako małżonkowie obywateli polskich, nie mają prawa do podjęcia kształcenia na zasadach obowiązujących obywateli polskich, w sytuacji gdy takim uprawnieniem dysponują cudzoziemcy będący członkami rodziny innego cudzoziemca przebywającego na terytorium RP, jest uzasadniona w świetle art. 32 ust. 2 w związku z art. 70 ust. 1 i art. 71 ust. 1 Konstytucji. Wydaje się, że pominięcie w art. 43 ust. 2 pkt 6 ustawy omawianej kategorii cudzoziemców nie spełnia kryteriów usprawiedliwiających odmienne ukształtowanie sytuacji podmiotów podobnych, takich jak relewantność różnicowania (racjonalne uzasadnienie) czy proporcjonalność, a także zgodność z innymi zasadami konstytucyjnymi, jak w szczególności zasada sprawiedliwości społecznej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 i art. 17b pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648), zwracam się z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie, w tym przedstawienie *ratio legis* obecnego uregulowania.

Z powaniem

Jana Jipowi

Do wiadomości:
Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
ul. Szpitalna 5 lok. 6a
00-031 Warszawa